

הנהלת בתי המשפט
ADMINISTRATION OF COURTS

Office Of the Legal Adviser

לשכת היועץ המשפטי

י"א חשון, תשפ"א

29 אוקטובר, 2020

נייר עמדה בנושא צפייה של סטודנטים בהליכי גישור בתיקי בתי משפט

רקע

בשנים האחרונות הואץ תהליך הסדרת השימוש בהליך הגישור במערכת בתי המשפט, בין היתר באמצעות התקנת תקנות בתי המשפט (רשימת מגשרים), התשע"ח-2017, עדכון תקנות בתי המשפט (גישור), התשנ"ג-1993, והתקנת תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ח-2018. יישום המהלך במערכת בתי הדין לעבודה עדיין לא הסתיים. הוא מוסדר באופן חלקי על ידי תקנות בתי הדין לעבודה (גישור), התשנ"ג-1993 שלא עברו עדכון, ויחייב ביצוע התאמות, הנובעות מצרכיה הייחודיים של המערכת.

במקביל לתהליכים במערכת המשפט התרחב העיסוק האקדמי בגישור. תוכניות אקדמיות ליישוב סכסוכים פועלות במרבית האוניברסיטאות ובמספר מכללות במסגרת בתי הספר למשפטים, או כשיתוף פעולה בין מספר מחלקות אקדמיות. תוכניות אלו עוסקות בהוראה ובמחקר של מנגנוני יישוב סכסוכים לרבות גישור, וחלקן משלבות הוראה קלינית המאפשרת לסטודנטים להתנסות בהיבטים מעשיים של יישוב סכסוכים, ניהול הדיון המשפטי, וניהול הגישור.

צפייה בהליכי גישור

לאורך השנים, לא אשרה מערכת בתי המשפט צפייה בהליכי גישור בתיקים המופנים על ידה. למרות שהחקיקה והדין המסדירים את הליכי הגישור אינם מתייחסים לצפייה בהליכי גישור, הנחת העבודה הייתה ונותרה שלמערכת בתי המשפט אחריות לאופן הניהול של הליך הגישור בתיקי בתי המשפט, הגם שהוא מתקיים מחוץ לכותלי בית המשפט. בבסיס האיסור עמד הרציונל לפיו על המערכת להבטיח לבעלי הדין קיומו של הליך איכותי, מיטבי, סטרילי ונקי מכל "רעשי רקע". החריג לכך היה מרכיב צפייה במסגרת תכנית להתנסות מודרכת בגישור, המופעלת מטעם המערכת ובפיקוחה בתיקי תביעות קטנות.

בפועל, יוזמות שונות בשטח ושיתופי פעולה מקומיים בין נציגי מוסדות אקדמיים ושופטים בבתי משפט ובתי דין שונים, אפשרו את מעורבותם של סטודנטים בהליכי גישור ופישור בדרגות שונות של מעורבות.

הנהלת בתי המשפט ADMINISTRATION OF COURTS

Office Of the Legal Adviser

לשכת היועץ המשפטי

לאחרונה התקבלו פניות ביחידת הגישור בבקשה לאפשר שילובם של סטודנטים כצופים בהליכי גישור בתיקים שהופנו לגישור בפני מגשר מרשימת המגשרים. לאור ההתפתחויות כאמור מצאנו לנכון לקיים דיון מחודש בנושא בהובלת היועץ המשפטי להנהלת בתי המשפט ובהשתתפות ד"ר עומר שפירא, נציג האקדמיה בוועדה המייעצת לעניין תקנות בתי המשפט (רשימת מגשרים).

דיון

במסגרת הדיון בנושא נבחנו כלל השיקולים הרלוונטיים, לרבות קיומן של תוכניות אקדמיות מקבילות בעולם, המאפשרות מעורבות וצפייה של סטודנטים בהליכי גישור בתיקי בית משפט, המתקיימות לדוגמה בבתי הספר למשפטים של אוניברסיטאות הרווארד, ניו-יורק, קולומביה, דרום קליפורניה, מרקט, אוהיו, ולאס וגאס - נבאדה.

בין השיקולים התומכים במתן אפשרות מוגבלת ומפוקחת לצפיית סטודנטים בהליכי גישור: יצירת הבנה טובה יותר של חלופת הגישור אצל משפטנים לעתיד שישמשו כעורכי דין בבתי המשפט, שיידרשו להמליץ ללקוחותיהם על שימוש בהליכי גישור, וישמשו כמגשרים בעצמם; העלאת מודעות בקרב הצופים למחירים הכלכליים והרגשיים הגבוהים שמשפטנות אדברסרית-התדיינותית "רגילה" גובה מבעלי הדין, וליתרונות עריכת-דין מוכוונת פתרון-בעיות; תרומה להכשרת מגשרים ועורכי דין טובים יותר בעתיד; הנעת תהליכי למידה ומחקר בעקבות הצפייה שיתרמו לתהליכי ההכשרה של מגשרים ולניהול הליכי גישור בתיקי בית משפט.

החלטות

מסקנתנו היא שבעת הזו תצמח תועלת ישירה ועקיפה למערכת בתי המשפט מחשיפה מבוקרת של סטודנטים, שעתידיים לייצג בעלי דין בסכסוכים ולשמש בעצמם כמגשרים, ושל סטודנטים בתוכניות אקדמיות ליישוב סכסוכים ולימודי עבודה וניהול משאבי אנוש שיש להם רלוונטיות לתחום.

לאור זאת, תותר צפייתם של סטודנטים, המשתתפים בקורס אקדמי-קליני במוסד אקדמי מוכר, בהליכי גישור בתיקים שיופנו לגישור אצל מגשר הרשום ברשימת המגשרים של בתי המשפט בכפוף לאמור להלן:

א. היתר הצפייה יינתן באופן פרטני לקורס אקדמי-קליני במענה לפניה שתוגש ליחידת הגישור מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מחודש לפני מועד פתיחת הקורס. ההיתר יהיה למשך שנת לימודים אחת וניתן יהיה לפנות ליחידת הגישור בבקשה לחדשו.

הנהלת בתי המשפט
ADMINISTRATION OF COURTS

Office Of the Legal Adviser

לשכת היועץ המשפטי

ב. ההיתר יישקל רק ביחס לקליניקות שלתחום הלימוד בהן יש זיקה ישירה לתהליכי גישור.

ג. הצפייה תהיה כפופה לכללי הדין והאתיקה המחייבים לרבות: קבלת הסכמה מדעת מבעוד מועד של בעלי הדין לצפייה בהליך הגישור; הפסקת הצפייה במקרה שהצדדים מבקשים זאת בכל שלב של הגישור ובכל מצב בו המגשר נוכח כי יש בה כדי לפגוע באיכות תהליך הגישור או במחויבותו כלפי בעלי הדין; והבטחת חובת הסודיות של הצופים באמצעות החתמתם על טופס שמירה על סודיות הגישור

ד. הצופים יעברו תהליך הכנה לקראת הצפייה שבמהלכו יובהרו להם כללי ההתנהגות המצופים מהם במהלך הגישור לרבות: הופעה מכובדת, אי התערבות בתהליך, הימנעות מפניה לבעלי הדין ולמגשר, הימנעות מדיבור או הפרעה לתהליך, וקבלת המגשר כבעל הסמכות במקום.

ה. צפייה בהליך גישור תוגבל לשני צופים לכל היותר, וזאת על מנת להימנע מלהכביד על ההליך.

ו. פרטי הצפייה בתהליכי הגישור, שיכללו את הפרטים הבאים: תאריך הצפייה, מס' תיק בית משפט ופרטי בעלי הדין, שמות המגשרים, שם המגשר, ושמות הצופים, יתועדו ויועברו בתום שנת הלימודים במרוכז ליחידת הגישור. הגשת התיעוד תהווה תנאי לבחינת בקשה לחידוש היתר הצפייה.

ז. מנחה הקליניקה ידווח ליחידת הגישור על כל מקרה בו הצפייה עוררה קשיים או תלונות מצד בעלי הדין או המגשר.

בכבוד רב,

נטלי לוי, ע"ד

מנהלת יחידת הגישור
הנהלת בתי המשפט